

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/dla-mediow/komunikaty/29476,Umorzenie-sledztwa-OKSZpNP-w-Gdansku-w-sprawie-fizycznego-i-moralnego-znecania-s.html>
29.04.2024, 01:00

Umorzenie śledztwa OKSZpNP w Gdańsku w sprawie fizycznego i moralnego znęcania się nad członkami zbrojnej organizacji niepodległościowej „Armia Krajowa - grupa Tarzana” przez funkcjonariuszy WUBP w Bydgoszczy

Postanowieniem z dnia 21 lutego 2013 r. zostało umorzone śledztwo Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku w sprawie zbrodni komunistycznych, stanowiących jednocześnie zbrodnie przeciwko ludzkości, popełnionych w okresie od 12 października do 14 listopada 1945 r. w Bydgoszczy, polegających na stosowaniu represji w postaci fizycznego i moralnego znęcania się nad: Mieczysławem Kasprowiczem, Zdzisławem Hieronimem Spryszyńskim, Józefem Wiśniewskim, Janem Dzwoniarkiem, Jerzym Kozłowskim, Romanem Lisieckim, Ludwikiem Blachowskim, Czesławem Konarskim, Józefem Sznajderem i Józefem Żakowiczem – tymczasowo aresztowanymi z powodu ich przekonań politycznych i przynależności do organizacji o charakterze opozycyjnym do ówczesnej władzy o nazwie „Armia Krajowa - grupa Tarzana”, przez działających wspólnie i w porozumieniu funkcjonariuszy Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Bydgoszczy – z uwagi na niewykrycie sprawców przestępstwa.

W toku postępowania ustalono, że na terenie powiatu lipnowskiego w maju 1945 r. została założona przez byłego żołnierza rozwiązanej Armii Krajowej, Ryszarda Buczkowskiego, pseudonim Tarzan, organizacja o nazwie Armia Krajowa. W skład organizacji weszli mieszkańcy okolicznych wsi, a także osoby przebywające w tym rejonie w wyniku migracji spowodowanych działaniami wojennymi. Celem jej była walka z nowym, komunistycznym ustrojem zmierzająca do jego obalenia. Organizacja miała charakter zbrojny. Na wyposażeniu posiadała broń, w tym karabiny, pistolety, broń maszynową i granaty, którą wykorzystano w kilku akcjach – atakach na posterunki MO, instytucje i zakłady przemysłowe. Schronienie członkom oddziału udzielane było przez miejscowych gospodarzy sympatyzujących z grupą. Organizacja cieszyła się dużym uznaniem, bowiem nie tylko liczni miejscowi gospodarze wspierali jej poczynania, udzielając pomocy w postaci zapewnienia noclegu, wyżywienia, miejsca odpoczynku, ale także kilku funkcjonariuszy lokalnych posterunków milicji i organów bezpieczeństwa zdezerterowało i wstąpiło w jej szeregi. W celu rozbicia grupy w rejon Lipna skierowanych zostało 115 funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa, uzbrojonych i wyposażonych w samochody terenowe. W rezultacie działań pościgowych do skutecznego zatrzymania członków organizacji doszło dopiero 12 października 1945 r. Wszczęte zostało śledztwo przez Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Bydgoszczy. Wyrokiem Wojskowego Sądu Okręgowego w Poznaniu sygn. 0.584/45 z dnia 23 listopada 1945 r. na sesji wyjazdowej w Bydgoszczy, wszyscy oskarżeni zostali uznani winnymi zarzucanych im aktów oskarżenia czynów. Mieczysław Kasprowicz, Zdzisław Hieronim Spryszyński, Józef Wiśniewski, Jan Dzwoniarek, Jerzy Kozłowski i Roman Lisiecki zostali skazani na kary śmierci, pozostali na kary

więzienia. Jedynie wobec Mieczysława Kasprowicza zastosowany został akt łaski decyzją Prezydenta Krajowej Rady Narodowej i karę zmieniono na 10 lat więzienia. Kary śmierci zostały wykonane w dniu 17 stycznia 1946 r. na terenie więzienia w Bydgoszczy. Miejsce pochówku ofiar nie zostało jednoznacznie ustalone. W toku śledztwa ujawniono, iż funkcjonariusze UB podczas wielogodzinnych przesłuchań znęcali się w sposób drastyczny nad tymczasowo aresztowanymi. Jednak nie udało się zgromadzić dowodów pozwalających wykryć sprawców tych zbrodni, między innymi dlatego, iż wszyscy pokrzywdzeni już nie żyją.

Gdynia, dnia 6 marca 2013 r.

Naczelnik
Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu
w Gdańsku
prok. Maciej Schulz